

ELNA NEWSLETTER

**NEWS OF THE LANGUAGE PROBLEM
AND ESPERANTO AS A SOLUTION**

MARCH-APRIL 1985

ESPERANTO:

THE TALK OF THE WORLD

UN Secretariat News, February 28, 1980

“Esperantists do not debate whether an International Language can be created: They simply speak their language as though it were the most natural thing in the World”

Humphrey Tonkin
President, UEA

INSIDE:

Esperanto on USENET
Language and Culture
Iran-Esperanto
Seksegalecon en Esperanto
Pentwinning

Esperanta Antologio
Gaja Paĝo
Amb. Ralph Harry on Tape
Book Reviews
Esperanto Travel News

ESPERANTO SUR USENET - La Plej Granda Komputila Reto por Komputistoj

Neal McBurnett (Nil MakBrnet)

Proksimume 2000 komputiloj, kiuj uzas la "UNIX" (fabrikmarko de AT&T Bell Laboratories) sistemon, interkomunikas per la telefona reto kaj la "uucp" (Unix-Unix CoPy) programo. El tiuj, proks. 1000 (nomita USENET) ankaŭ subtenas elektronikan "nigran tabulon", nomita "netnews" (per-reta novaĵo).

La plimulto estas en Usono, sed verŝajne 250 lokiĝas en aliaj landoj (Britujo, Nederlando, Koreujo, ktp). Ĉiu, kiu rajtas uzi unu el tiuj komputiloj, povas submeti artikolon, kaj baldaŭ (inter unu sekundo kaj tri tagoj, laŭ distanco) aliaj povas ĝin legi. Uzantoj povas sendi ankaŭ elektronikan poŝton al specifa uzanto per la "Mail" (poŝta) programo. La artikoloj estas dividitaj en 200 novaĵgrupojn, ekz. "net.unix" por la UNIX sistemo, "net.politics" por politiko, "net.veg" por vegetarismo, ktp.

En oktobro 1984, mi komencis diskuton pri Esperanto en la novaĵgrupo "net.nland", kiu celas diskutojn pri natura (homa) lingvo, etimologio, ktp. Ekde tiam, ni diskutis Esperanton, la lingvan problemon, etimojn, ŝercojn pri "ampolŝanĝantoj" kaj aliajn aferojn. Mi submetis vortaron kun 2600 radikoj kaj la unuan lecionon de la perpoŝta kurso. Ĝis nun tridek legantoj komencis la kurson.

UNIX-sistemojn havas kaj la centra oficejo de UEA kaj BSO (kiu prilaboradas la Distributed Language Translation projekton en Nederlando (vidu artikolon en *ELNA Newsletter* nov-dec 1983), sed ĝis nun mi ne povis kontakti ilin.

Kiel antaŭe menciite en la *ELNA Newsletter*, CompuServe ankaŭ estas granda komputila reto, kaj oni ankaŭ povas diskuti Esperanton per ĝi. Por partopreni en USENET, oni bezonas permeson uzi UNIX sistemon, sed por CompuServe oni nur bezonas terminalon kaj modemon. Kontaktu Jim Deer, ESPO en Portlando, aŭ Radio Shack por pli da informo pri CompuServe.

Nu, kiel oni povas partopreni en tiu internacia diskutado? La plimulti da universitatoj havas UNIX sistemojn sur USENET, kaj multaj komputilaj kompanioj ankaŭ. Verŝajne oni nur devas entajpi "readnews -n net.nland" por legi la lastatempe aperintajn artikolojn. Se iu deziras korespondi rekte kun mi, mia elektronika adreso estas "ihnp4!druny!neal", kaj la poŝta estas 4825 W. Moorhead Cr., Boulder CO 80303, tel. [303] 538-4852. Amri Wandel (SFSU instruisto ĉi-somere kaj antaŭe prezidanto de TEJO) kaj Bruce kaj Judy Sherwood, verkistoj de la PLATO perkomputila instru-sistemo, ankaŭ havas adresojn sur la reto.

LANGUAGE & CULTURE

Prof. Harold Hill Becomes Honorable Tsunami-san

Set in Meiji-period Tokyo, *The Music Man* is a great success in Japan. Fujiko Shiatsu's version turns Prof. Harold Hill into the Honorable Tsunami-san, who persuades parents of Tokyo that he can lure young boys away from gambling and tea houses, and channel their high spirits into Sumo wrestling. Marian the Librarian takes on new lustre when transformed into Sakura, the shy geisha. The show includes a rousing rendition of "Seventy-six Kotos", not to be missed.

— San Francisco Punch, 2/24

BILL HARMON "AMBASADOROS" EN ĈINIO

La mondfama Ĉina monata Esperantlingva gazeto *El Popola Ĉinio* preparas feston en majo por sia 35-jaradatreveno de la fondiĝo, kaj oficiale invitis po unu reprezentanton el diversaj landoj partopreni formalajn kunsidojn kaj festojn en Ĉinio dum 8-taga restado. Neoficiala informo atingis la redakcion de *ELNA Newsletter*, ke inter la gravaj eventoj en Ĉinio estos akcepto en la Granda Halo de la Popoloj en Beijing kun reprezentantoj de la Ĉina registaro kaj la nacia presfako, Guozi Shudian.

S-ro Harmon, Estrarano de ELNA kaj ties Komisiito por Centra Oficejo, portos oficialan gratulsaluton al *El Popola Ĉinio* en la nomo de ELNA kaj la Usona Esperantistaro. Li petas, ke se iu klubo, klaso aŭ grupo volas sendi rezolucion en la formo de salutletero, aŭ se iu individua Usona Esperantisto volas sendi individuan salutleteron al *El Popola Ĉinio* kaj/aŭ la Ĉina Esperantistaro, tiu sendu la leteron al Wm. R. Harmon, 1016 King Drive, El Cerrito CA 94530 prefere nefaldite en granda koverto. Ili estos formale transdonitaj je taŭga okazo en Ĉinio.

Shuiti Yamakawa Comments on Esperanto and Japanese Culture in Visit to San Diego Esperanto Club

On the subject of language, Yamakawa said that the Japanese do not speak their own language clearly. "It is because they understand each other so well. They are like a couple who have been married for 40 years, knowing each other so well they can communicate in gestures."

As to why Japanese learn Esperanto, Yamakawa replied that initially it is out of curiosity but they stay with it "because the internal idea of humanism attracts them." "And," he went on, "it is a well-known fact that Esperanto acts as a bridge for learning other languages."

As to politics, Yamakawa explained that the Japanese don't argue publicly about politics. Americans can debate with the Chinese, but not with the Japanese, because the Japanese just don't debate."

— Ellie Stein

ABONU AŬ REABONU

La Ĉinan Monatan Gazeton en Esperanto

EL POPOLA ĈINIO

Twelve thick issues a year via Airmail, each with three large color sections. EPĈ contains material about the People's Republic of China, the national Esperanto movement, and on the international Esperanto movement as well.

1985 Prices:

1 Year	\$10.00
2 Years	\$17.00
3 Years	\$24.00

El Popola Ĉinio is one of the most outstanding Esperanto publications in the world. Look it over and you'll agree!

Subscribe through your local agent:

ELNA CENTRAL OFFICE
BOX 1129
EL CERRITO, CA 94530

SEKSEGALECO EN ESPERANTO

– Konisi gaku, *La Movado*, 8/85

Jam de antaŭe konsciaj personoj diskutas pri la “seksisma” karaktero de Esperanto. Tiu problemo ja postulas seriozan konsideron en la nuna epoko... Esperanto estas do lingvo “inda je reformo en tiu rilato”. (John Wells: *Lingvistikaj Aspektoj de Esperanto*)

Plej evidente, la seksa neegaleco en Esperanto prezentiga en tio, ke ĝi posedas la sufikson por la ina sekso sed mankas tiu por la vira. La enkonduko de sufikso por la vira sekso estas nepre kondiĉo por ke nia lingvo iĝu libera de seksa diskriminacio. Sed tio, bedaŭrinde, ne donas kompletan solvon de la problemo.

En Esperanto troviĝas du specoj de vortoj, ĉe kiuj ni kutimas uzi la sufikson *in*.

1. La unua vortfamilio konsistas el vortoj kiuj propre estas neŭtraj rilate la seksecon. Tiaj estas, ekzemple, la participaj substantivoj (anto, into, onti; ato, ito, oto), la vortoj kun sufikso *ist*, *ul*, aŭ *an*. Ili estas propre neŭtraj. Prezidanto estas homo (= viro aŭ virino), kiu prezidas. Sed la ekzisto sole de la ineksa sufikso kaj ties aplikado al la radikalo *prezidant* certgrade senigis tiun ĉi je la “ajnsekseco”: ĉar troviĝas la esprimo prezidanto, oni sentas, se ne erara, tamen nepreciza aŭ eĉ maldeca, la uzon de *prezidanto* por inekskulo. Tiu kadukiĝo de ajnsekseco estas plej forta ĉe *ul*: junulo ekskluzive signifas *juna viro*, kaj tial oni nepre diras *gejunuloj* se temas pri ambaŭseksa konsisto. (Kp: oni neniam diras *geusonanoj*.) Tiel same, preskaŭa virsekseco altrudiĝis al la propre neŭtraj substantivoj kiel *doktoro*, *profesoro*, *redaktoro*, *ŝoforo*, *studento*, ktp.

2. La duan familion konsistigas tiuj substantivoj, kiuj propre esprimas virseksulon, kaj de kiuj oni ricevas la inan formon helpe de la sufikso *in*: *viro/virino*, *patro/patrino*, *frato/fratino*, *filo/filino*, *onklo/onklino*, *sinjoro/sinjorino*, *knabo/knabino*, *edzo/edzino*, *fianĉo/fianĉino*, *avo/avino* ktp. Tiu famili prezentas du problemojn.

Unue, la derivado de la ina formo el la virseksa estas kontraŭ la nuntempa ideo de la komplete egaleco inter ambaŭ seksoj. Eble multaj refutos tiun ĉi aserton: “Ne! Tio estas nur lingva konvencio.” Povas esti. Mi ne insistas. Sed ni alfrontas alian problemon, pli praktikan. Nome, ĉe tiuj duseksaj vortoparoj ni malhavas neŭtran (ajnseksan) formon. Escepto estas la paro *viro/virino*, al kiu respondas la neŭtra vorto *homo*. Foje iuj – precipe konsciaj samideaninoj – uzas la formon *homino*, supozeble por eviti la “hontigan” formon *virino*. Sed male al la intenco de la uzantoj, tio altrudas – ĉar nun mankas la vira sufikso – la virseksecon al la propre neŭtra vorto *homo*. Mi do malrekomendas la fomon *homino* almenaŭ ĝis enkondukiĝos la virseksa sufikso.

Ĉiuj sentas ĝenon en tio, ke oni devas diri jen *edziĝi*, jen *edziniĝi*, jen *geedziĝi* depende de la situacio. Kaj se oni volas diri ion pri unu el la geedza paro indiferente de la sekso, oni devas diri *edzo aŭ edzino*. Mankas la vorto kiu esprimas ajnan eskson. Iuj provis uzi la singularon *geedzo* por tiu celo, sed tio kontraŭas la jam tradician ambaŭseksan – ne ajnseksan – sencon de la prefikso *ge*.

Do, ekster la argumento pri la seksa egaleco, laŭ la pure praktika vidpunkto estas necese solvi tiun ĉi problemon: serĉi esprimon por ajnsekseco.

Ni nun iom antaŭvidu, kiel do la afero povos progresi.

Supozu, ke ni alprenu ian virseksan sufikson, *ed*, ekzemple.¹ Tio solvos la problemon pri la unua vortfamilio. Nun la vortoj *prezidanto*, *doktoro*, *studento* ktp esprimas ajnseksan personon, dum la virseksuloj estas esprimataj per *prezidantedo*, *doktoreda*, *studentedo* ktp. Sed kiel pri la dua vortfamilio? Estas preskaŭ sencece formi vortojn kiel *edzedo*, *patredo*, *onkledo* ktp ĉar ili havos la tute samajn sencojn kiel *edzo*, *patro*, *onklo* ktp. La lastaj sendube persistos konservi la nunan sencan ekskluzive viran.

La solvon por la dua familio sugestas la vorto *homo*, la neŭtra formo apud la paro *viro/virino*. Nome, ni bezonas tian neŭtran formon por ĉiu vorto en la dua familio. Ekz-e, ni povos enkonduki neologismojn *parento* apud la paro *patro/patrino*, *spozo* apud *edzo/edzino* ktp. Nur tiel oni povas esprimi la ajnseksecon per simpla maniero: unu-parenta infano, sensposa vivo ktp. Oni povos regule formi ankaŭ la vortojn *homedo/homino*, *parentedo/parentino*, *sposedo/sposino*, kvankam oni emos uzi la tradiciajn *viro/virino*, *patro/patrino* kaj *edzo/edzino*.

Eble iuj plendos, “Sed tio komplikigas la lingvon!” Jes, sed nur iom. La vortoj en la dua familio estas tre malmultaj kompare kun la tuta vortotrezoro de Esperanto. Kaj tre ofte uzataj. La ofta uzateco garantias pli facilan lerniĝon.

Konklude, la enkonduko de ia nova virseksa sufikso estas atendata, kaj krome, oni iom post iom enkonduki ankaŭ neŭtrajn neologismojn por la duseksaj vortoparoj, kiujn ni nun formas el la virseksa radikalo.

---

¹ Mi elektis tiun formon tute arbitre, kaj neniel pretendas, ke ĝi havas ŝancon enuziĝi. Ĉi tie ĝi havas nur eksperimentan valoron.

SEKSO KAJ EGALCO edited in Italy, printed in Japan, is a source of information and thought by reporters on all continents. Especially salient was a description of protests by Swedish women, reported in the January 1985 number. Subscription for the quarterly is \$6.50 to U.S. agent, Charles Power, 755 Cedar Ave., Long Beach CA 90813.

NE FORGESU VENI AL M.I.T.!!

Aliĝiloj por la ELNA Kongreso ĉe M.I.T. en Bostono alvenos en via poŝto baldaŭ. Aliĝu frue! Elstara programo estas preparita far la Loka Kongresa Komitato. Se ial vi ne ricevas la aliĝilon aŭ se vi bezonas ekstrajn kopiojn, informu la Centran Oficejon de ELNA, Box 1129, El Cerrito CA 94530.

Registration forms for the ELNA Convention at M.I.T. in Boston will arrive in your mail soon. Sign up early! An outstanding program has been prepared by the Local Convention Committee. If for any reason you do not receive the registration form or if you need extra copies, inform the Central Office of ELNA, Box 1129, El Cerrito CA 94530.

LOCAL NEWS CALIFORNIA

Berkeley Konversacia Rondo kunvenas ĉe restoracio Rezas la trian dimanĉon monate.

Orange County - Welcome to ELNA's newest club! Last summer's front-page article in the *Los Angeles Times* about the accelerating Esperanto program in Chinese universities attracted the then-mayor of Garden Grove, J. Tilman Williams. Folio Kim, a Korean Esperantist, was invited to teach classes and the new club was formed. We are pleased to introduce the new officers: President, J. Tilman Williams; Vice Presidents, Paul L. Studier, Roger Hiles, and Folio W. Kim; Secretary, Virginia McCabe; Treasurer, Chuck Helms.

Walnut Creek: "A World Vision - Eliminating All Barriers", a forum sponsored by Baha'is of Central Contra Costa County, invited Charles Martin and Roberta McFarland to speak April 6 on "Universal Auxiliary Language."

FLORIDA

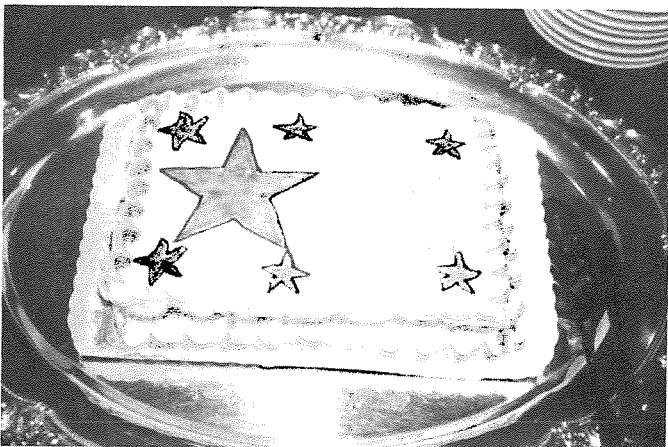
See photo 1: l-r Joan Dorey, Naomi Seijo, John Maloney, Magly Zimmerman, kaj Florence Susser, some of Sergio Docal's students in No. Lauderdale FL.

See photo 2: l-r Moulud Saghafian, Iran; Mario Fiorelli, Italy go sightseeing with Magly Zimmerman and Sergio Docal. (photos by Sergio Docal)

TEXAS

Harlingen and Brownsville - Prenda Cook has had TV interviews, the most recent on TV station KVEO. An NBC affiliate, KVEO was very cooperative in showing an easily understood Esperanto text on the screen which Mrs. Cook read aloud. Her various classes were announced repeatedly. They have already booked interviews in time for Fall classes next October.

Houston -

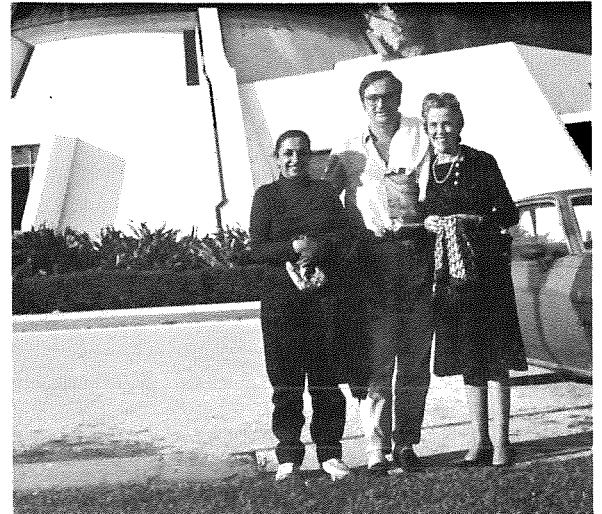

John Victery's Esperanto class ended with a festive cake.

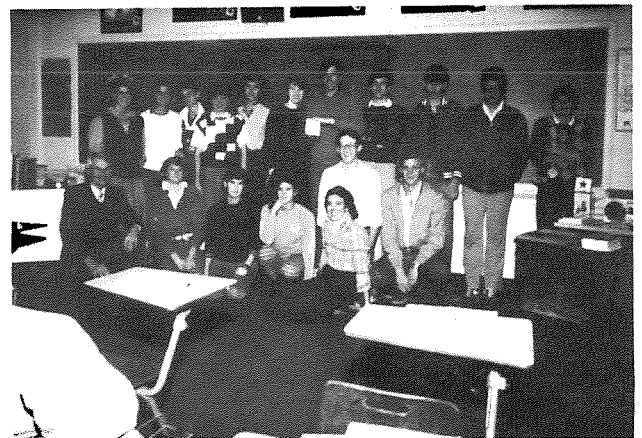
John Victery, teacher at Kincaid School (private) reported that the course lasted three weeks, meeting one hour and 10 minutes daily, using the *Jen Nia Mondo* textbook and tapes. "An evaluation made by individual students at the end of the course showed remarkable enthusiasm and idealism toward Esperanto and its need in our world. One stated: 'It's wonderful to study a language not all screwed up like English and Spanish'...Many of them say 'hello' to me

1

2

Kincaid School Esperanto Class Photo: (standing r-l): Trey Alsup, Massato Otsuka, Michael Shuman, Chris Gillett, Adam Gould, Margaret Ponig, Marci Knight, Mary-Lou Smulders, Mandy Lehman, Tavenner King, Ellie Harters. (Kneeling r-l): Charles Stephenson, Ty Dickerson, Lucy Anderson, Kendal Quinn, Patricia Prim, Courtney Denison, teacher John Victery.

up and down the halls in one or more of the phrases they learned. Yesterday, I was saluted exuberantly with "Jen Nia Mondo!"

"Thank you for recommending *Jen Nia Mondo*, and for all the encouragement you offered me when I called back in the fall. The course was outstanding from any viewpoint. Yes, it is scheduled again for Interim Term, 1986!"

RECENZOJ

Misio sen alveno - John Francis (TK-Stafeto) 159p \$9.50
Mi ne multe ŝatas sciencfikcion. Tro ofte ĝi ŝajnas al mi dependi de malprobablaj sciencumiloj kaj ne de profunda kompreno pri homaj rilatoj, aŭ propagandi malinterese simplegajn vidpunktojn pri la vojo de ni homoj laŭirenda. Tamen mi de temp' al tempo legas sciencfikciaĵojn almenaŭ cele al rekonfirmo de miaj antaŭjuĝoj! Plej laste, do, mi legis verkon de John Francis, *Misio sen alveno*, kiun mi ege ĝuis. Ĝis mesaĝo estas iom subtila, ĝia uzo de eksterprobablaj maŝinoj estas maldevojiga, kaj la lingvo uzatas tute nature, tiel ke oni facile imagas, ke la ĉefroluloj parolas Esperanton tute senpense. Sed la plej forta aspekto de la romano, por mi, estas la priskriboj, kiuj ofte estas samtempe kaj rektaj kaj oblikvaj. Tiel move priskribiĝas giganta pramondo sur alia planedo, ke la sentoj de homoj (kaj de preskaŭhomoj) kiuj sin trovas tie vibre sentebles tute laŭ la priskriboj de la pramondo mem. Kaj la banalaĵoj de movada konkurenco de estontaj teranoj subtile kreas reton de kompreno pri la tiama mondo sen neceso de rekta priskribo. Mi ne pretendu, ke *Misio sen alveno* estas majstroverko de nia literaturo, sed mi trovis ĝin alloga, interesa libro.

– David K. Jordan

ESPERANTO: KIAL KAJ KIEL. M.A. Dissertation, University of Minnesota, by Rev. Reuben A. Tanquist. (Reported in *Enciklopedio de Esperanto*, p. 301)

Reuben Tanquist, a retired clergyman now residing in Portland, Oregon, based his dissertation on a sociological and psychological investigation of the Esperanto-speaking community. He surveyed 755 individuals: 188 Americans, 232 Britons, 335 other Europeans.

The dissertation was published in *Sociology and Social Research*, Vol. XII, July-August 1928, No. 6. In that magazine the title was "Social Interest in Esperanto." Dr. Lehman Wendell's Esperanto summary appeared in *Esperanto*, April 1930.

An interesting comparison might be made of Mr. Tanquist's early studies and Peter G. Forster's *The Esperanto Movement*, published in 1982. Rather striking was the difference in how men and women became interested in Esperanto. Word of mouth was effective in attracting women (73%) vs men (27%). The written word (literature, posters, etc.) was responsible for 42% of males, 27% of females.

International relations, linguistics, correspondence, and tourism led all other reasons for learning and using Esperanto. Some things have not changed much. Self-instruction, private and club courses provided most of the instruction.

A compendium of similar dissertations leading to degrees in schools of higher education is being compiled under the direction of Edward Symoens, Belgium.

LA BLINDA BIRDO. István Nemere. 118 p. HEA, Budapeŝto, 1983. \$7.65.

Sven Viborg estas verkisto en la fornorda lando Skandio. Jam li verkis plurajn librojn, fariĝis famekonata en la aŭtoraj rondoj. Li estas alta, blondhara, bluokula skandinavo, kiu akceptas la ĉiutagajn liberaĵojn de sia lando kiel ordinarajn didonitaĵojn, kiujn rajtas ĉiu persono.

En verkista kongreso li konatiĝas kun Govan Dyebo. Govan estas verkisto el la forsuda lando Suda Respubliko. Por li la verkado kaj eldonado ne estas tiel facilaj kiel ĉe Sven, ĉar

"...hejme mi estas eksterurba ... instruisto en malpurega lernejo – kaj neniam mi povos fariĝi io alia. ... hejme la cenzuro nur ĉiun kvaran-kvinan jaron permesas eldoni iun mian romanon – kaj eĉ tiam mi devas batali kontraŭ cento da baroj..." [paĝo 28]

Ĉar Govan ne estas alta, blondhara, bluokula: li havas nigran hararon, nigrajn okulojn – kaj nigran haŭton. Kaj en la Suda Respubliko tiu lasta estas la signo de Kaino.

La usona sciencfikcia verkisto Robert Heinlein iam skribis, ke estas ĝuste tri romanintrigoj en la Okcidenta literaturo: Viro kun Virino; La Eta Tajloro (ordinarulo fariĝas reĝo); kaj La Homo Ŝanĝiĝas. Ĉi tiu romano estas neta ekzemplo de la lasta. Govan, rifuĝinto el sia lando, reiras tien kaj tuj malaperas en la gulagon. Sven veturas al la Suda Respubliko por trovi kaj liberigi sian amikon, sekura kaj certa pro siaj kredoj je la Eternaj Rajtoj de la Homo. Pri tiuj eternaj rajtoj li baldaŭ seniluziiĝas, kaj en la fino – kaj nur helpe de tiuj, kiuj pretas uzi perforton – li sukcesas elkarcerigi Govanon. Eĉ tiu lasta rezigno pri la Regado de la Juro tamen pruviĝas senutila.

Falsaj nomoj ne povas kaŝi la identojn de la koncernaj landoj. Skandio estas memevidente Svedio. Kaj se la diskriminacia traktado de nigruloj ne malkaŝus la veran nomon de la traktata lando al la observema leganto, tion tuj farus la nomoj de la ĉefaj urboj (Pretville = Pretoria, Joburg = Johannesburg).

Tamen ŝajnas evidenta al mi, ke Nemere skribas nek pri nigruloj nek pri Sudafriko en sia romano – aŭ almenaŭ ne pri ili – sed ankaŭ pri ĉiuj totalismaj ŝtatoj de la mondo. La alineoj sur paĝoj 66-68 povus facile temi pri landoj, kiujn Nemere pli bone konas ol Sudan Afrikon.

Antaŭ tri jaroj William Auld verkis libron (*Vereco, Distro, Stilo*), en kiu li listigis entute 50 romanojn verkitajn en Esperanto dum pli ol 90 jaroj. En la pasintaj tri jaroj Nemere propraverkile aldonis pliajn dek procentojn al tiu nombro (*La Fermita Urbo, Sur Kampo Granita, Febro*, kaj la ĉitraktata verko). Ili ŝajnas ĝenerale bonaj laŭ stilo kaj enhavo. *La Blinda Birdo* estas facile legebla, aktuala, streĉa kaj ĝenerale interesa. Mi kore rekomendas ĝin al vi.

– Don Harlow

Esperanta Antologio: Poemoj 1887-1981. Edited by William Auld. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 1984. 887 pages. Price from ELNA: \$21.75 (ELNA members \$18.95)

When I was very young
I heard a wise man say
That Esperanto was the tongue
We all would speak someday.

Poetry derives from milieus in which writing is uncommon and printing unknown. Absent the printed word, the meter and rhyme of poetry are what give words and ideas a stylistic framework that makes them easier to memorize, to pass on from generation to generation without change. It is no accident that the tribal works presented in Tibor Sekelj's *Elpafu la Sagon* are couched in poetic language. So too we can see that in our own linguistic background the earliest popular tales and legends (e.g. *Beowulf*) are poetry, while the contemporary prose works (*the venerable Bede*) were aimed at a literate, educated, clerical class. The decline of poetry in the English-speaking world followed the coming of the printing press; Shakespeare, who wrote a century later, was perhaps the last of those who aimed his poetic works at the masses. By the end of the seventeenth century the ballad had largely been replaced by the short story, the epic poem by the novel. For memorization becomes unimportant in an era of mass literacy and printing; and prose is much less demanding on the writer than poetry in terms of inventiveness and creativity.

All of which raises an interesting question: why has poetry been the major literary form in Esperanto, a language used far more in its written than in its spoken form, the only language in the world (with the possible exception of Icelandic) with a 100% literacy rate, throughout its first century of existence? The *Esperanta Antologio*, here presented in its second incarnation, is a celebration of this rather strange fact.

The book, the editor informs us, contains a total of 706 poems by 163 authors from 35 countries of the five continents. I will try here not to repeat those things that have already been reported by others, but will recommend the interested reader to Gaston Waringhien's excellent review (*Esperanto*, December 1984, pp 201-203); those who are interested in the earlier edition might also refer to the same author's essay "De unu antologio al alia" (in *Kaj la ceter' – nur literaturo*, Antwerp: Stafeto, 1983, p. 167). But I would like to add a few interesting observations about this new book.

Seventy-three of the authors are new to this edition. Twelve of these were born more recently than any of the earlier authors (one – Mauro Nervi – was not even born when the first edition appeared), but Auld has not stinted others from earlier periods. Consider the following words:

Mallaŭta voĉo de l'venonta vintro
Tra nia norda lando ekmurmuris;
La floroj velkas sub ĉielo griza,
Hirundamikoj aliloken kuras.

Would you believe that when Clarence Bicknell, the "new" Esperantist poet who wrote that verse, was born, Martin van Buren was president of the United States, Texas was an independent republic, and the first settlers were heading west over the Oregon trail?

Yet there are plenty of recent poets who were either born late or bloomed late. The average date of birth for poets in this edition has advanced ten years from the first edition – from 1896 to 1906. Beside the Zamenhofs and Kalocsays and Schwartzes and Baghys of the earlier edition, still well-represented here, we have the Giorgio Silfers and Eva Tofalvis and Mauro Nervi and Armand Sus who had not even been heard of twenty-six years ago.

Pace the editor, not all five continents are represented here, unless New Zealand is to be considered a part of the Australian landmass. Africa is represented by one poet (Edwin de Kock), North America by three, Latin America by six. The numbers are generally higher than in the first edition, but not proportionately so.

One interesting increase is in the number of Esperanto poets whose native languages are Asian. The Chinese poet S.-J. Zee, present in the first edition and best known since for his work as compiler and translator of *El Ĉina Poezio*, has been joined by his young fellow countryman Armand Su. And Ito Saburo, the only Japanese poet in the first edition, now has no fewer than *eight* colleagues, including such well-known luminaries as Miyamoto Masao and Ueyama Masao. Interestingly enough, although several of these poets became known to the Esperanto world through *haiku* published in the late sixties and early seventies, *not one* of them was born later than 1913. Does this mean that the younger Japanese Esperantists are not interested in poetry? Or do the Japanese consider that poetry springs more from age and wisdom and less from youth and inspiration than we in the West do?

The first paragraph above implied, though it did not state, that poetry, to be proper, should appeal to the ear rather than the eye. Most of the poetry in this book fits that criterion; but there are a few "poems" that include typographical tricks aimed strictly at the eye. See particularly Miyamoto Masao's "Mozaïke" (pp. 702-704) and William Auld's "La Infana Raso VIII" (pp. 395-398). The minor trick of indentation in Nicolino Rossi's "Al Vjetnamio" (pp. 765-766), on which appreciation of the poem fortunately does not depend, is ruined by the fact that the poem is split between opposite sides of the same leaf. Whether such tricks are justifiable in poetry is a question which I personally would be tempted to answer in the negative.

Most of the poetry here, though, is eminently suitable for reading aloud: Esperanto clubs please note. William Auld's "Ebriö" is a good example of a poem that can be appreciated *only* upon hearing it declaimed.

The level of poetic style is generally high, as you would expect from a carefully-selected anthology. The heinous crime of *adasismo* (rhyming on identical suffixes) is nowhere terribly evident, even in the earlier poetry; in Kofman's long "Filino de Iftah" (pp. 17-22), for instance, out of ninety-nine verse pairs only six are adasistic. As Auld has elsewhere pointed out, L.L. Zamenhof himself is perhaps the greatest culprit in this regard. See also Aurel Boia's satirical (?) "Odo al Adasismo" (pp. 821-823).

One poetic “innovation” which may seem strange to the English-trained ear should be remarked. Many Eastern European poets (and over a third of those represented in this volume fall into that class) consider a rhyme on the stressed vowel to be sufficient compensation for lack of a rhyme on the grammatical ending. So we have, for instance, such pairs as *palaj/cimbaloj* (Kofman, p. 19) and *karnon/varman* (Ljubin, p. 215). Unlike *adasismo*, this is considered acceptable practice in Esperanto.

ELNA members will find pp. 663-667 of particular interest (Jes, Dorinjo, temas pri via poemo!). And all readers, when they grow tired of the serious poets, should turn to the selections from Raymond Schwartz, or perhaps to pp. 687-688, where they can read Bertram Potts’ “Rakontu, Kara Avĉjo”, from which this is a typical verse:

Rakontu, kara Avĉjo, pri kiam vi vin trovis
 en krokodila buŝo profunde de rivero
 kaj kiel vi strangolis la beston kaj ne povis –
 ĝis kuŝis ĝi senviva! – leviĝi por aero!

In his afterword Auld defines four periods of Esperanto poetry, as opposed to his triune division in the first edition; primitive romanticism (1887-1921; but read Auld’s definition on p. 835 and then turn e.g. to the Brazilian poet L.H. Knoedt, pp. 753-755); mature romanticism (1921-1931; this would obviously include Kalocsay’s seminal *Streĉita Kordo*); Parnassism (1931-1956; the period of strongest influence of the *Parnasa Gvidlibro*); and postparnassism (1956-1982). Other classifications are possible; my own would be based on the major publishers of poetry during the period in question (Esperantismo, Larevuismo, Literaturamondoismo, Stafetoismo, Fontoismo...maybe). After reading this book, you are welcome to create your own.

Is this a “good” book in terms of its poetic content? My answer would have to be a qualified “yes.” Most of the poets represented have mastered their medium – an impressive achievement, considering that every single one of them wrote this poetry in what was to him/her a foreign language. The poems published here are stylistically superior and, in most cases, enjoyable to the ordinary reader. However, I don’t wish to claim that any of this is *great* poetry. Auld’s *Infana Raso*, several selections from which are printed here, is outstanding; but it cannot be said that Esperanto has given the world its equivalents of Chaucer, Milton or Shakespeare. Perhaps it will never do so. Which brings us back to our original question: Why has poetry been Esperanto’s strongest and most successful literary form in an age when prose predominates?

In the first paragraph I suggested that “prose is much less demanding on the writer than poetry in terms of inventiveness and creativity.” It is a serious flaw in most languages that they actually *punish* inventiveness and creativity; just when the small child learning the language thinks that he has figured out the rules, along comes an irregularity to disabuse him (such response to generalization, when applied to rats in cages in the form of mild electric shocks, can lead to schizophrenic behavior, or worse). In such languages poetry is an expensive luxury for the individual, and only the most enthusiastic ever get fully involved with it; and even then poetry often devolves into the “free verse” so common in Berkeley coffee shops. Esperanto, on the other hand, is perhaps

the world’s only language that not only rewards but *demand*s inventiveness from the speaker. It is then understandable that the Esperanto-speaking writer would find the creation of poetry less difficult and more attractive than his ethnic-speaking counterpart. Because this point is intrinsic to the structure of the language, I expect that it will not change in the future.

Given an equal choice between prose and poetry, however, even in Esperanto prose remains the easier route for the ordinary would-be author. In the past the market has not permitted such an equal choice. There were few outlets for prose in Esperanto-land; but any Esperanto magazine or bulletin could and usually would publish a poem; and space restrictions in the language’s literary magazines made poetry much more attractive than prose. Today, however, the prose market is rapidly expanding. As recently as 1978 the original Esperanto novel was usually greeted as an outstanding addition to the Esperanto literature (the first Esperanto novel was published in 1907; over the next seventy years no more than fifty appeared). Today, however, a number of new novels appear every year, many of them “popular” rather than “literary” in nature (e.g. Dorval’s *Jaĥto veturas for...kaj veturigas la morton*, Lorjak’s *Eŭlalia*, or Nemere’s *Febro*, as opposed to Ŝtimec’s *Ombro sur interna pejzaĝo*, to mention only books that have appeared within the past few months). Chances are that this expanding prose market will lead Esperantist authors to devote more of their time to prose and less to poetry. So the development of Esperanto poetry may be cut short before Esperanto actually produces any “great” poets...and *Esperanta Antologio*, in this or its next edition, may conceivably be remembered as the definitive anthology of Esperanto poetry.

Missing from the book, and sorely missed; a more complete description of the history of Esperanto poetry (Auld commends to the reader his *Enkonduko en la originalan literaturon de Esperanto*, as do I); a glossary of unfamiliar terms; and a list of sources for the various poems. Missing but not particularly missed: John McIntyre’s occasional illustrations which “decorated” the earlier edition. Reto Rossetti’s woodprint frontispiece of Zamenhof is by now, and will remain, a tradition. The printing is excellent and the binding attractive; for both we owe thanks to the Chinese Esperantists, who printed the book for UEA. Any similarity between the Esperanto Jubilee emblem on the cover and the ecology symbol from the 1970’s is, of course, purely coincidental. Completists might like to know the print run; there is no indication of this in the book.

In sum, a well-produced volume containing a massive selection of material which is not only historically important to the Esperanto movement but also, for the most part, esthetically pleasing and enjoyable. If you like poetry, this is one of the two books available in Esperanto that you really must have.*

– Don Harlow

* -The other is obviously *Tutmonda Sonoro*.

PENTWINNING (La Skribĝemela Koncepto)

[Note: The Pentwinning concept was developed by the University of British Columbia Pentwin Committee: Prof. Paul H. LeBlond, Prof. Luis Sobrino, Prof. Birger Bergersen, Assoc. Prof. Geoffrey W. Hoffman, and Ms Susan E.J. Heming. Designed to improve the chances for civilization to survive the next 100 years, the album (a collection of printed pages in notebook form) is divided into three parts: Part I, "The Scary Part"; Part II, "The What-All-of-Us-Can-Do Part"; Part III, "The What-I-Have-Done Part." Mark Fettes, UBC student in Vancouver, has provided the following Esperanto translation describing the basis of the concept.]

Pro la ebleco, ke konfliktoj orientaj-okcidentaj finfine eskalados ĝis nuklea milito, kaj pro la gravaj sekvoj de tia milito, ekzistas urĝa bezono plibonigi kontaktojn inter la popoloj de la oriento kaj okcidento...

La procezo devus inkluzivi ĝemeliĝon inter membroj de ĉiuj niveloj sociaj kaj registaraj de ĉiu flanko, tiel ke sciencistoj ĝemeliĝu kun sciencistoj, industriistoj kun respondaj administrantoj, dommastrinoj kun dommastrinoj, sportistoj kun sportistoj, taksi-ŝoforoj kun taksi-ŝoforoj, ktp. La espero estas, ke post longa periodo kontraŭfremdula sento povos plimoliĝi, kaj ioma grado da reciproka fido disvolviĝi, sen ŝanĝiĝo de la sentoj porpatriaj...

Estas du alternativaj rimedoj por venki la lingvajn barilojn. La unua estas, ke homoj skribu en sia propra lingvo kaj fidu, ke la ricevantoj trovos homojn kiuj povos traduki la mallongajn mesaĝojn... Esperanto, kiel komuna, neŭtrala lingvo estas evidenta alternativa komunikilo...

Dum la unuaj etapoj de la interliga procezo, estus grave, ke la partoprenantoj klopodu persvadi... aparte tiujn, kiuj estas en postenoj de influo kaj aŭtoritato, tiel ke la procezo estu rigardata kiel "respektinda"...

La homoj en nealiancaj landoj ne rekte implikiĝas en la konfrontado orienta-okcidenta, sed ili havas tiom multe por perdi, kiom ni, rezulte de la eventualaj sekvoj de tiu konfrontado... La skribĝemela procezo tiel povus komenciĝi kaj establiĝi je altaj diplomataj kaj registaraj niveloj, kun civetanoj de nealiancaj landoj kiel "svatistoj"...

La propono al "Aktiva Paca Kunekzisto" respondas la demandon "Kial Fari la Penon?" kaj detaligas plurajn praktikajn aspektojn de la programo.

Por informo pri la Albumo PENTWINNING en angla lingvo, interesatoj sin turnu al: UBC Bookstore, University of British Columbia, Vancouver B.C. Canada. Por la Esperanta traduko, ni dankas al Mark Fettes, Dept. of Biochemistry, UBC Vancouver.

MOVING? DON'T LEAVE ESPERANTO BEHIND!!

If you have moved recently or plan to move in the near future, please drop a postal card or change of address form to the ELNA Central Office, Box 1129, El Cerrito CA 94530. This will assure your continued receipt of the Newsletter and other information. If you are a member of UEA, a change of address will be sent to Rotterdam automatically when you notify ELNA. (If you don't have a stamp handy, telephone the CO at [415] 653-0998.)

FEST-PAROLADO FAR HON. RALPH HARRY, Em. Ambasadoro de Aŭstralio, okaze la Tria Pacifika Esperanto-Kongreso, Portland OR julio, 1984.

[Noto: Por pruntepreni la kasedon kun la tuta parolado, sendu \$3 al: H.K. Ver Ploeg, ELNA Aŭvida Servo, 321 E. 19th Ave. Spokane WA 99203]

Dum la Tria Pacifika Esperanto-Kongreso en Portland OR, Ambasadoro Ralph Harry donis la ĉefparoladon. Partoj el la teksto sekvas:

"...en la Tria Esperanto-Kongreso de la Pacifiko, ni vivas en modela internacia komuna socio... la socio de la rozo kaj de la stelo; la rozo de Oregono kaj la stelo de Esperanto.

"La Esperantistaro estas la unua tutmonda grupo, kiun oni povas realisme nomi "komunumo" internacia. Neniam antaŭe en la historio de la mondo povis homoj el ĉiuj landoj, tute facile kaj tute egale, ĝui la sperton kaj sperti la ĝuon de vere komuna vivado...

"Kiel ambasadoro mi ofte parolis al diversaj grupoj -rotarianoj, "leonoj", k.a.... Mi havas konstantan temon por respondi al la demando: 'Kiel oni povas konservi la internacian pacon kaj sekurecon?' Mia respondo estas simpla: 'Ni nepre devas organizi internacian komunumon. Ne sufiĉas malami la militon, eĉ ami la pacon... Sed ni povas, kaj nepre devas, organizi internacian multkulturan komunumon.'

Ambasadoro Harry daŭrigis la prelegon klarigante la ecojn de tia komunumo kaj la avantaĝoj en Esperanto tiurilate. Li resumis jene:

"...ni povas helpi pri kreo de la internacia komunumo se ni elmontras kiel per Esperanto ni funkciigis Pacifikan Komunumon. Ni devus klarigi: ...ke aŭstralianoj parolas kun ĉinoj, japanoj kun novzelandanoj

...ke ni diskutas ne bagatelaĵojn sed seriozajn temojn ...ke ni lernis pri la situacio en Irano, Ĉinio ...ke ni ŝercas amike

...ke nia komunumo ne estas grupo da turistoj sed ekumena komunumo kun tutmonda vidpunkto.

Tio estas defio! Ĉoju ni, ĉar ni estas anoj de la tutmonda Esperantista Komunumo... ĉar ni estas anoj de la Komunumo de la ruzo kaj la stelo, de la Esperantistojn de la Pacifiko!"

GAJA PAĜO

Ĉu vi povas imagi miajn sentojn kiam mi trovis, dum Brita Esperanta Kongreso, novan lingvon pli facilan ol Esperanto? Mi unue aŭdis ĝin antaŭ tri jaroj, kaj mi atendis ĝis nun antaŭ ol menciigi ĝin por ke mi povu ĝin kontroli kaj aŭskultado antaŭ la prezentado al vi, jene:

Mi volas rilati al vi miajn ideojn pri la sesdeĵka Brita Esperanta Kongreso kiu ĝuste okazis en Chester. Ĝi la firsta vesperoj mi arivis en Chester ĝuste post la sesa kaj mi iris al la Kongresejo por ĉeki pri la tuta programo. Mi tutej ne ekspektis trovi tiom da ĝejamigoj dum la firsta vesperoj, kaj mi ne notis kiel rapide pasis la tempo. Amiko kiu drivis aŭtomobilon oferis lifton al mi sed mi preferis promejni laŭlonge de la rivejro al mia hotelo.

La Dee estas bejla rivejro kaj mi notis ke multaj homoj prejn la oportunon parki la karavanojn apud ĝi. Tio estas multe pli bona ol pagi renton en hotelo!

Mi ne notis ĉu estis ankaŭ tentoj en tiu parko. Kiam mi arivis ĉe mia hotelo mi baldaŭ estis en la bedo ĉar kompreneble mi estis laca.

La sekvantan matenejn antaŭ ol matenmanĝi mi dresis min kaj sortis miajn vestaĵojn, kiujn mi pendigis sur pegoj en la vesto-ŝranko. Por la matenmanĝo mi drinkis kafon kaj manĝis toston, kaj tuj poste mi dejnovej promejni al la Kongresejo.

Ĝi sabato mi notis ke estis multaj ĝejjunuloj krom la adultoj, kaj estis ankaŭ kelkaj ĝejknaboj kun siaj parencoj. Mi eĉ notis unu infanon en pramo.

Antaŭ ol atendi la kunvenojn mi aĉetis kelkajn kardojn por sendi al ĝejamigoj kaj mi eĉ povis aĉeti stampojn, do mi fruej postis ilin!

Mi aĉetis ankaŭ kelkajn librojn kaj diskojn ĉe la librostalo, kaj unu el la verkistoj signis la sian por mi – kio honoro! Mi ne supozis ke mi estus sufiĉe brava por paroli al li.

Dum tiu firsta tago mi atendis multajn aferojn kaj renkontis multajn homojn. Pro tio mi restis en la kongresejo dum la tuta tago kaj por lunĉo mi drinkis kafon kaj manĝis rolojn, kiuj estis haveblaj en la bufedo sur la unua etaĝo.

Tiun vesperon la urbestro ricevis nin en la urbodomo, kaj poste ni atendis la balon en la "Queens" Hotelo. La bando estis tre bona kaj ĉiuj dancadis ĝis la unua matenej. Kompreneble mi denovej estis laca kaj bonej restis en la bedo ĝis la oka matenej.

Mi ne boros vin dejnovej pri la matenmanĝo, sed ni iru tuj al la kongresejo kie mi babiladis kun aliaj ekspertoj kaj lernis multajn novajn vortojn kaj kiel bonej ekspresi miajn ideojn en nia kara lingvo.

Dimanĉon vesperoj okazis la koncerto kiuj preskaŭ ĉiuj atendis. Ĝi estis bonejga, kun multe da bonaj eroj, inkluzivej de tiu eksperto, Don Lord, kiu parolas la lingvon samej bonej kiel mi. La ĉefjan programeron mi dejvas menciigi ĉar la muziko kaj kantado estis tiel bejlaj kaj bonejgaj kaj ni ĉiuj ja regretis ke oni mallongigis tiun eron.

Mi multej ĝuis ankaŭ la mallongan paroladon de S-ro. Tonkin, kiu komparis la esperantistojn kun fejoj kiuj loĝas sub ejtaj verdaj montejoj. Ŝajnas al mi ke post tiu ero de Don Lord pasintjarej en Leamington Spa pri koboldoj kaj tiu de S-ro. Tonkin ĉijarej, la esperantistoj pliverdiĝas, ĉu, neĵ?

Lundon matenej estis malmultaj homoj en la kongresejo ĉar okazis la ekskursoj. Ni ardemuloj kiuj ne partoprejni la ekskursojn kafdrinkis trioje kaj kvaropej kaj uzadis la lingvon je niveljo kiel eblej plej alta.

La ĉefja prellejgo de la kongreso okazis posttagmejeje lundo, kaj la afero estis tiel bonej aranĝita ke ankaŭ okazis kelkaj aliaj kunvenoj por ke tiuj kiuj ne deziris aŭskulti la prellejgon povis atendi la kunvejninojn kaj ne estis senokupaj dum la posttagmejzo.

Finfine arivis la lasta vejspero kaj ni atendis la amatoran koncerton – bonejga afero kiu rapidej pasigis la tempon. Ĝi la konkludo de la koncerto oni prejentis la flagon al la rejprezentanto de la vejnonta kongreja urbo Hastings, kaj ni ĉiuj forlasis la kongresajn jam pripensantej la 61-an Kongreson en "Sussex ĉe la mar".

Nu, kion vi opinias pri "Esperangla"? Kiam mi unue rimarkis la lingvon mi opiniis ke la uzantoj eraris, kaj pro tio, kiel arda studanto de Esperanto mi malkontentiĝis. Tamen, mi baldaŭ konstatis ke la plejparto de la angloj ĝin uzas, kaj mi devis konkludi ke ili pravas. Kiel nova esperantisto mi ne aŭdacus pensi ke mi pli bone studis Esperanton ol tiom da esperantistoj!

– Valentino

(El *British Esperantist*, 1976/813)

LINGVA KONKURSO: La unuaj kvin ELNA-anoj kiuj sendas plej multe da falsaj amikoj (minimume 20) el la Valentin artikolo, ricevos kopion de *La Arto Insulti en Esperanto* de Boulton.

Sendu al la redaktoro: Cathy Schulze, 410 Darrell Road, Hillsborough CA 94010.

British Esperantist

Instruisto en mezgrada lernejo metis afiŝon en la klasĉambron:

SENPAGE RICEVEBLA
ĉiusemajne
lunde ĝis vendrede
SCIO
Alportu
viajn proprajn ujojn

Iu profesoro de zoologio, kiam studento malfruis, ĉiam esprimadis al li sian malaprobon. Iam, kiam la profesoro faris lecionon pri ĉevalo, eniris en la ĉambron malfrua studento. La studentoj miris, ĉar la profesoro, kontraŭ sia kutimo, nenion diris al la studento kaj daŭrigis sian lecionon. Fininte paroli pri ĉevalo, li diris, "Nun, post la ĉevalo ni transiru al la azeno", kaj turniĝinte al la malfrua studento, li diris, "Mi petas, sidiĝu." "Dankon, sinjoro profesoro," respondis la studento, "mi povas aŭskulti la azenon ankaŭ starante".

LA LINGVOŜRANKO

Ĉiu komencanto lernas, ke Esperanto havas en sia alfabeto la ses literojn kun supersigno: ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ, ŭ; sed ke ĝi ne uzas kvar el la kutimaj latinaj literoj: q, w, x, y.

Multe da lingvoj ne uzas la tutan latinan alfabeton. La ĉefaj latinidaj lingvoj – la franca, hispana, kaj portugala – funkcias sen k kaj w, krom en kelkaj pruntitaj fremdaj vortoj. La itala tamen estas pli ŝparema, ĉar ĝi ne uzas j, k, w, x, kaj y.

Neniu slava lingvo uzas q; nur la ĉeĥa bonvenigas x. La sudslavaj (slovena kaj serbkroata) ne havas y. La pola ne bezonas v kaj la aliaj ne havas w. Do ĝenerale la slavoj elbaras la samajn literojn kiel Esperanto.

Inter la teŭtonaj lingvoj, la norvega abstinas de c, q, w, x, kaj z. Pli vaste en la lingvomondo, la finna skribiĝas sen b, c, d, f, q, w, x, z. La vjetnama, malgraŭ sia vasta uzado de supersignoj, ne uzas f, j, w, kaj z. La ĉampiono pri ŝparemeco tamen estas la havaĵa: ĝi havas nur 12 literojn, do ne havas b, c, d, f, g, j, q, r, s, t, v, x, y, z!

– el *La Ligileto* (Ohio), Jan. 1985

JAĤTO VETURAS FOR...KAJ VETURIGAS LA MORTON. Deck Dorval. Flandra Esperanto-Ligo, 1983. 190 p. Prezo ĉe ELNA: \$8.15.

Mi opinias, ke la Esperantistoj ŝuldas dankon al la Flandra Esperanto-Ligo (kiu eldonis ĉi libron), al Christian Declerck (kiu lingve reviziis ĝin), kaj ne malpleje al Deck Dorval (tiu persono kun nekonata nomo, kiu verkis ĝin). Mia scio pri la Esperanta literaturo ne ebligas al mi diri, ĉu ĉi tiu romano estas la unua vera detektivĝenra romano en nia lingvo – sed ĝi nepre devas esti unu el la plej bonaj.

La intrigo estas klasika. Sur jaĥto mediteranee veturanta vojaĝas 15-persona grupo. Unu grupano, riĉa usona industriisto, mortpafiĝas – verŝajne sola en ĉambro. Alia grupano, ĉefinspektoro de la kriminala polico de Antverpeno, devas elfosi la murdinton. Tion li malrapide, majstre kaj klasike faras, inspektante kaj enketante, kaj en la fino li konstatas la identon de la kulpinto...krom ke restas nur unu problemeto.

Malsame ol nia kriminalromana majstro Claude Piron (kies romanoj tute ne estas *detektivromanoj* laŭ la ordinara difino), Dorval juste traktas la leganton. La indikoj pri la krimo ĉiam estas videblaj sur la paĝoj (la ĉefa indiko estas sur paĝo 26, se vi interesiĝas – kaj ĝi ne remenciĝas ĝis la antaŭlasta paĝo!). Tiurilate mi devas mencii, ke almenaŭ unu tian indikon la usona leganto verŝajne ne rimarkos, pro grava kultura diferenco inter Eŭropo kaj Usono:

“Se via edzo estonte voĉlegos por vi, li nepre ne forgesu tranĉ-malfermi la libron!” [paĝo 129]

Por romano tiel bone verkita, la stilo estas tre facile komprenebla. Laŭ mi, eĉ progresanto povus profiti el ĉi tiu romano. La rolantoj estas bone skizitaj, kaj la fina intrigoturno estas tre surpriza, almenaŭ por tiuj, kiuj ne komencas legi ĉe la fino (mi nun ne parolas pri la idento de la murdinto, kion mi sufiĉe frue divenis, sed pri la *solvo* de la krimo).

Entute libron, kiun mi povas rekomendi al ĉiu leganto.

– Don Harlow

VOLAS KORESPONDI

BRAZIL:

José Alcigério Batista, Rua Hipolito Cassiano-871, 59900 Pau Dos Ferros-RN, Brazil.

FRANCE:

Esperanto-Klubo, 116 Ave. Alsace-Lorraine, F-33220 Sainte-Foy-La-Grande, France.

S-ino Laura Vieillefond, 39 rue Jules Ferry, Pineuilh, F-33220 Sainte-Foy-La-Grande, France. Instruas Esp-on al 9-16-jaruloj.

S-ro Joel Roger Laporte, Route de Bergerac, Le Fleix, F-24130 La Force, France. Instruas al 9-16-jaruloj.

IRAN:

Farhang Zamani, La Omid Kultura Asocio, P.O. Box 71955-371, Shiraz, Iran.

S-ro Hassan delavar, Gate lakan the end alley, Hamid Bayari Co, 41456 No. 39, Iran-Rasht.

HUNGARY:

Bernadett Lakatos, Ajka, Nefelejís u.11, Veszprem megye, 8400, Hungary. 15-j. studento.

Sútó Jozsef, H-9900 Kórmend, Honvédu 13, Hungary. 24j.

Eva Lukács, Budapest 1138, Váci ut. 159/a IV lépcs. I, em 68, Hungary. 26j.

Boda Emese, Telekgerendás, Dózsa György ut 19, 5675 Hungary. 15j. pri lit., sporto, danco, vojaĝo.

SWITZERLAND:

Blanka Pavlovič, Niederamtstrasse 60, 4632 Trimbach SO Switzerland. 40j, librotenisto; pri lingvoj, muziko, lit.

ANONCOJ

T-ĉemizoj ESPERANTO \$10 - NE haveblaj ĉe M.I.T. Mendu de: Esperanto Society of New England, P.O. Box 44, Fayville MA 01745.

Esperanto Memorabilia: Titolpaĝo de la traduko por Usonanoj farita de Henry Phillips en 1889 de la *Unua Libro*. Unu paĝo 20¢ plus sendokosto. La artikolo, kiun Zamenhof kontribuis al la *North American Esperanto Review* en 1906; 80¢ + 39¢ sendokosto.

Ambaŭ por \$1.50 de Conrad Fisher, Route 6, Box 198, Meadville PA 16335.

New Esperanto Journal on Philosophy

ELNA now is agent for the Esperanto journal *Simposio*, a periodical devoted to philosophy. The subscription cost is \$2.50 for 2 semiannual issues, 42 pages per issue. Both original and translated articles appear in an attractive format. Order from the ELNA Central Office, Box 1129, El Cerrito CA 94530.

Ge-Onkloj Esperantistaj - La 26-jara programo dum kiu J.H. Sullivan trovis geonklojn por preskaŭ 1400 infanoj tra la mondo, ĉesis funkcii ekde la 5a de february. S-ro Sullivan emeritiĝas sed pretas konsili al iu taŭgulo kiu prizorgos la programon.

Kontaktu: J.H. Sullivan, Geonkloj Esperantistaj, 3 Berwick Ave., Urmston, Manch., England M31 1PS.

Esperantistaj Feriadoj - Post la IJK kaj UK, junuloj venu al Aalen! Internacia Junulara Renkontiĝo 16-18 aŭgusto, Naturfreundehaus Braunenberg. Aliĝu al: Thomas Kolb, Bismarckstr. 78, D-7080 Aalen, F.R. Germany.

THE THREE ARTS OF EDUCATION

John G. Nealon in a letter to the *Washington Post*, Jan. 25, 1985, wrote: "...it is not appropriate – or possible – to justify the study of the liberal arts for pecuniary motives. Nor is it reasonable to argue for liberal studies to the exclusion of the other arts...In a recent address by Marvin Feldman, president of New York's Fashion Institute of Technology, at the American Vocational Education's Convention in New Orleans on Dec. 1, he argues for vocationalism - the practical arts - as a legitimate and necessary part of education:

"The practical arts are the arts of function. Their mastery liberates people from helpless dependence.

"The liberal arts are the arts of meaning. They give the student a sense of context and continuity. They liberate us from a sense of isolation and futility.

"The fine arts are the arts of transcendence. They teach that man can create more than he can comprehend. By developing our sense of mystery, they liberate us from what is merely literal..."

"My thesis is simply that true education is a universal and indivisible system and embodies all of the three arts. I do not mean to imply that all students have a natural proclivity to attempt the assimilation of these arts either in whole or in part, but rather that education, as a primary social institution, should hold each art in equal esteem and make each available to the individual within the limits of his capacity."

Enclosed is \$ _____ for new renewal membership in ELNA for the year 1985.

Enclosed is \$ _____ as my tax-deductible donation to ELNA.

NAME _____

ADDRESS _____

CITY, STATE, ZIP _____

Check correct category: Regular (\$25) Family (\$37.50) Youth (18 or under:\$12.50)
 Student(full-time, 25 or under:\$12.50) Senior (65 or over:\$15.00) Sustaining(\$50) Life(\$500)

DATE OF BIRTH (if applying for Youth, Student, or Senior Membership) _____

TELEPHONE: [ ] _____ Radio Call Sign: _____

May we publish your telephone number in the *ELNA Membrolisto*? _____ May we publish your address? _____

LOCAL CLUBS EXCHANGING NEWSLETTERS:

CHICAGO: Esperanto Society of Chicago, P.O. Box 1698, Chicago IL 60690

COLORADO SPRINGS: Colorado Springs Esperanto Club, Nicole Wing, 1333 La Paloma Way, Colorado Springs CO 80906.

FLORIDA: Esperanto Society of Florida, Pres. Debbie Green, 459 Harbor Dr. N., Indian Rocks Beach FL 33535.

FORT WORTH: Forth Worth Esperanto Group meets second sunday each month at home of John & Margaret Humphreys, 7944 Colfax, Fort Worth TX 76134.

INTERMOUNTAIN ESPERANTO GROUP: (AZ, CO, ID, MT, NM, UT, WY): Pres. Derek Roff, 1033 Indiana SE, Albuquerque NM 87108.

LOS ANGELES: Esperanto Association of Los Angeles, Pres. William W. Glenny, 430 Peck Dr., Beverly Hills CA 90212

MICHIGAN: Esperanto Society of Michigan, Sharon Lakosky, 2997 Mohawk Lane, Rochester MI 48063.

MISSOURI: Esperanto Society of St. Louis, Prof. Ronald Glossup, 8894 Berkay Ave., Jennings MO 63136

MONTANA: Montana Esperanto Society, Charles Tustin, PO Box 112, Coram MT 59913.

NEW ENGLAND: Esperanto Society of New England, P.O. Box 44, Fayville MA 01745.

OHIO: Esperanto Association of Central Ohio, Pres. John B. Massey, 1144 Kingsdale Terr., Columbus OH 43220.

ORANGE COUNTY, CA: Esperanto Association of Orange County, P.O. Box 1538, Garden Grove, CA 92642.

PORTLAND: Esperanto Society of Portland (ESPO): Pres. Dr. John Schilke, 184 Harding Blvd., Oregon City OR 97045.

SACRAMENTO: Julie Dinnel, Editor, *Eta Glano*, 2450-28th St., Sacramento CA 95822.

SAN DIEGO: Esperanto Club of San Diego, Pres. Alberta Casey, PO Box 626, La Jolla CA 92038.

SAN FRANCISCO: San Francisco Regional Esperanto Organization (SFERO), Pres. Barbara Colt, c/o ELNA, Box 1129, El Cerrito CA 94530. Meets 2 PM first Saturday each month (except July, August) at Main Library, San Francisco.

SEATTLE: Esperanto Society of Seattle, Pres. Wm. K. Bledsoe, 6002 NE 61st St. Seattle WA 98115.

Esperanto Institute, 17226 Palatine N., Seattle WA 98133.

UNITED NATIONS: U.N. Working Group, Betty Manson, 14 Stuyvesant Oval, New York NY 10009.

UTAH: Utah Esperanto-Klubo, c/o Heritage International, PO Box 2166, Salt Lake City UT 84110.

WASHINGTON DC: Washington Esperanto Society, Joan Gildemeister, 1614 - 19th St. NW, Washington DC 20009.

NOTE: Information given is the latest received from the groups shown. All clubs and groups should IMMEDIATELY inform the Editor of any changes.

ELNA OFFICERS AND COMMISSIONERS

PRESIDENT:	Dr. Duncan Charters
VICE PRESIDENT:	Ken Thomson
SECRETARY:	Donald Harlow
TREASURER:	John B. Massey
Other Board Members:	Term Expires In:
Ellen Eddy	1985
David Richardson	1985
William H. Schulze	1985
Charles Power	1986
Virginia Stewart	1986
Chris Warnken	1986
Dr. James Cool	1987
William R. Harmon	1987
David Wolff	1987
Editor, <i>ELNA NEWSLETTER</i>	Catherine L. Schulze
Commissioner for Central Office	Wm. R. Harmon
Commissioner for Correspondence Courses	D. Holland
Commissioner for Legislative Affairs	J. Gildemeister
Commissioner for Information	Ralph Murphy
Commissioner for Jubilea Jaro	Conrad Fisher
Commissioner for Science/Tech.	R. Kent Jones
Commissioner for Tape Service	H. K. VerPloeg
Commissioner for Travel Affairs	Lucy Harmon
(c/o Esperanto Travel Service, 578 Grand Avenue, Oakland CA 94610 - [415] 836-1710)	
Commissioner for Wills & Gifting	John B. Massey
Commissioner for Women's Affairs	Ellie Stein
Commissioner for Youth Affairs	Dr. James Cool
Co-Chairmen, UN Committee:	Dr. Julius Manson, Mark Starr
Director, ELNA CO	Gregory Wasson
Assoc.Dir., ELNA CO	Brian McCullough
ELNA Archivist	Harold Dreyer

ELNA NEWSLETTER

Volume 21, No. 2

ISSN 0030-5065

Esperanto League for North America, Inc.

P.O. Box 1129, El Cerrito CA 94530

Telephone: [415] 653-0998

Editor: Catherine L. Schulze

Graphics: William R. Harmon

Photos: Doris Vallon-Wheeler

Back issues available for promotional use.

March-April 1985

Esperanto League for North America, Inc.

P.O. Box 1129
El Cerrito, CA 94530
Usono/USA

Nonprofit Organization
U.S. POSTAGE

PAID

Berkeley, CA
Permit No. 330

NEWS — PLEASE EXPEDITE

Address Correction Requested
Return Postage Guaranteed

TRAVEL TIPS FOR ESPERANTISTS from
Esperanto Vojaĝoservo
578 Grand Avenue, Oakland CA 94610
[415] 836-1710

Air Fare wars will benefit Esperantist travelers to the courses at S.F.S.U. and the ELNA Convention at Boston, if you reserve and buy your tickets very early. These "advance purchase" low-fare tickets are limited and disappear quickly.

The Antaŭ-UK Ekskurso now has 22 participants, including 5 from Australia and one from West Germany for the trip through Berlin and East Germany to Augsburg. There is still time to join up. Be sure to call if you have any questions.

Young Esperantists attention - ELNA's JEN group has been invited by the Germana Junularo to participate in a month's excursion in Germany, including both the TEJO convention and UK, with bike trips and home visits to round out this once-in-a-lifetime opportunity. All but \$100 of the total expenses in Germany, including the convention fees, are being underwritten by the German government. Oh, to be young again! (Contact Greg Wasson at the ELNA CO for details.)

Elsewhere in this issue you will see a report of Bill Harmon's forthcoming visit to China to represent ELNA at the celebration of *El Popola Ĉinio's* 35th anniversary. I've got a chore for him, too, while he is there; firm up the plans for our Usona Karavano to the UK in Beijing in 1986. There will be a large group of us attending that UK, and we'll have a good travel program for you.

More and more Esperanto travel is developing. Minerva Massen has made personal contacts within the USSR among Esperantists for a tour titled "Building Bridges for Peace and Friendship." A beginning Esperanto class is being offered by Minerva to participants. Fluent Esperantists are of course also invited to participate. The tour will be Sept. 5-22, 1985.

Information about all of these travel opportunities is available from the Esperanto Vojaĝoservo.

ELNA DUES FOR 1985 (No increase from 1984!)

Individual Member	\$25.00
Family Membership	37.50
Youth Member (under 18 years)	12.50
Student Member (under 25 years)	12.50
Senior Member (65 or over)	15.00
Supporting Member	50.00
Life Membership	500.00

UEA DUES FOR 1985 (No increase from 1984!)

Member-Subscriber (MA)	30.00
Member-Yearbook (MJ)	12.00
Societo Zamenhof (additional)	60.00
Subscription only to <i>Esperanto</i>	18.00
Subscription only to <i>Kontakto</i>	9.00
Life Membership in UEA	750.00

Send payments for UEA memberships or subscriptions to UEA, Box 1129, El Cerrito CA 94530. You may include UEA memberships or subscriptions with ELNA membership dues or book orders.

HEROLDO DE ESPERANTO - Independent newspaper in Esperanto. 17 issues yearly; news, views, reviews, poetry humor, calendar of events, science.

1984 Subscription Prices:

SURFACE MAIL	13.00
VIA AIRMAIL	16.00

ESPERANTO CALENDAR 1985

17-23 February	International Friendship Week
1-19 July	San Francisco State University Esperanto Summer Sessions
19-25 July	33rd ELNA Convention, MIT, Cambridge MA
26 July-2 Aug.	Pre-UK Excursion through Berlin and E. Germany to Augsburg
3-10 August	70th World Convention of Esperanto, Augsburg, Germany